UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE SOCIALE ȘI ALE EDUCAȚIEI

Cu titlu de manuscris

CZU: 343.43(478)+341.23:061.1EU(043.2)=135.1

ALISTRATOVA OXANA

POLITICA DE COMBATERE A TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE, ÎN CAZUL REPUBLICII MOLDOVA ȘI A UNIUNII EUROPENE

SPECIALITATEA 561.01 – TEORIA, METODOLOGIA POLITOLOGIEI; INSTITUŢII ŞI PROCESE POLITICE

Rezumatul tezei de doctor în științe politice

CHIȘINĂU – 2021

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii doctorale Științe Sociale și ale Educației, Universitatea de Stat din Moldova

Coordonator ştiinţific:
Moșneaga Valeriu, doctor habilitat în politologie, profesor universitar, USM

Comisia de doctorat pentru susţinerea publică a tezei de doctor:

1. **Solomon Constantin,** profesor universitar, doctor habilitat în politologie – președinte al comisiei, USM.
2. **Valeriu Moșneaga,** profesor universitar, doctor habilitat în politologie – conducător de doctorat, USM.
3. **Turco Tatiana,** conferenţiar universitar, doctor în științe politice, membru al comisiei de îndrumare – referent oficial, USM.
4. **Moraru Victor,** m.c. al AȘM, profesor universitar, doctor habilitat în științe politice – referent oficial, AȘM.
5. **Sharapov Kiril,** conferenţiar universitar, doctor în științe politice – referent oficial, Universitatea Napier din Edinburgh, Școala de Științe Aplicate, Grupul de Cercetări în Științe Sociale.
6. **Lukach Nataliia,** conferenţiar universitar, doctor în științe politice, – membru al comisiei, Universitatea Națională "Politehnica Lviv", Departamentul de Științe Politice și Relații Internaționale.
7. **Svetlicinâi Rodica,** conferenţiar universitar, doctor în ştiinţe istorice – secretar științific în cadrul comisiei, USM.

Susţinerea va avea loc la 24 iunie 2021, ora 15.00, în şedinţei Comisiei de doctorat în aul. 516, Blocul Central al Universității de Stat din Moldova (mun. Chișinău, str. A.Mateevici, 60, MD-2009, Republica Moldova).

Teza de doctor şi rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, biblioteca Universității de Stat din Moldova, pe pagina web a USM (www.usm.md), precum şi pe pagina web a ANACEC (www.anacec.md).

Rezumatul a fost expediat la _____2021.

Secretar ştiinţific al Consiliului Ştiinţific Specializat,
SVETLICINÂI Rodica, conferenţiar universitar, doctor în ştiinţe istorice _____

Coordonator ştiinţific,
MOȘNEAGA Valeriu, doctor habilitat în politologie, profesor universitar _____

Autor
ALISTRATOVA Oxana _____

© ALISTRATOVA Oxana, 2021

Cuprins

1. Reperele conceptuale ale cercetării.....4
2. Conținutul tezei……..…13
3. Concluzii generale și recomandări…….....24
4. Bibliografie……..30
5. Lista publicațiilor științifice la tema tezei……..32
6. Adnotările…….....33
7. Foaia de titlu suplimentară (în lb. rom.)……...…….36
8. Date despre tiraj……/……37

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei cercetate. Traficul de ființe umane a existat în societatea umană de-a lungul istoriei sale și astăzi, în continuare, îngrijorează comunitatea mondială. Fenomenul constituie o încălcare gravă a drepturilor omului, afectând bărbații, femeile și copiii. Pentru prima dată în Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, adoptată în 2000 și Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, aditional Convenției, a fost definit traficul de ființe umane, fiind calificat ca o infracțiune gravă, fapt ce a servit ca bază pentru elaborarea și implementarea politicilor de combatere a traficului de ființe umane.

Traficul de ființe umane constituie o problemă complexă și multidimensională, cuprinzând problemele migrației și aplicarii instrumentelor juridice, fiind în strânsă legătură cu problemele gender, problemele drepturilor omului, stabilitatății, democrației, supremației legii și politicii statului de contracarare al acestui fenomen. Astfel, studiul politicii de combatere a traficului de ființe umane este posibil prin conjugarea eforturilor juriștilor, sociologilor, economiștilor, care au elaborat diverse abordări pentru elaborarea unor politici eficiente la nivel local, regional și global. În studiile științifice publicate, problema combaterii traficului de ființe umane, practic nu este supusă unei analizei politologice, dar în același timp importanța acesteia nu este pusă la îndoială.

În opinia noastră problema necesită a fi studiată și prin abordarea politologică. În primul rând, traficul de ființe umane se îmbină cu procesele de migrație. Fluxurile de migrație necontrolată destabilizează economia, creează o concurență nesănătoasă pe piața muncii și tensionează mediul social. Statul ar trebui să reglementeze procesele de migrație prin elaborarea unei strategii de gestionare a migrației, ceea ce poate contribui semnificativ la reducerea și prevenirea traficului de ființe umane.

În al doilea rând, traficul de ființe umane are conexiune cu mișcările transfrontaliere, creează amenințări la adresa securității interne și internaționale, încalcă drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Fluxurile de bani, provenite din acest tip de activitate, de asemenea, comportă un caracter transfrontalier - profitul este distribuit între structurile infracționale existente atât în statele de origine, cât și în statele de destinație. În 2014, OIM a estimat veniturile anuale ale infracțiunilor de trafic de ființe umane și muncă forțată la 150 de miliarde de dolari.

În al treilea rând, această problemă și-a găsit reflectare în Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului, document adoptat de Organizația Națiunilor Unite în 2015, ce proclamă eliminarea

tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor din sferele publice și private, inclusiv traficul de ființe umane, expluatare sexuală și alte forme de exploatare.

În al patrulea rând, problema traficului este inclusă în agenda organizațiilor internaționale și reflectată în actele legislative internaționale și naționale, constituind un domeniu important al politicii interne și externe a statului.

În al cincilea rând, angajamentele politice ale statelor naționale, inclusiv ale Republicii Moldova, reprezintă o platformă politică de acțiune împotriva diverselor forme de trafic de ființe umane. Deciziile adoptate reflectă voința politică a statului de a combate, cât mai eficient, traficul de ființe umane, în cooperare cu toate structurile naționale și internaționale.

Relevanța acestui studiu este condiționată de faptul că, de la mijlocul anilor 90 ai secolului trecut, Republica Moldova a devenit o țară donatoare și, într-o măsură mai mică, țară de tranzit și de destinație pentru victimele traficului de ființe umane. Moldova s-a confruntat cu diverse forme ale traficului de ființe umane: în scopul exploatării sexuale și muncii forțate, exploatării femeilor și copiilor (cerșitul), vânzării de organe umane. Au fost determinate principalele direcții ale traficului de ființe umane.

Republica Moldova a recunoscut existența problemei privind traficul de ființe umane și a întreprins acțiuni de combatere al acestui fenomen încă din anul 2001, prin constituirea Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane și adoptarea *Planului naţional* de *acţiuni* pentru *combaterea traficului* de *ființe umane*. În 2002, a fost adoptat un nou Cod penal, în care o serie de articole conțineau prevederi privind combaterea traficului de ființe umane, iar în 2005 a fost adoptată Legea privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, care a stat la baza politicii statului în acest domeniu. Republica Moldova a ratificat o serie de documente internaționale importante în domeniul combaterii traficului de ființe umane, precum Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate și Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane etc.

În contextul ratificării acordurilor internaționale la nivel mondial și european în domeniul combaterii traficului de ființe umane, Republica Moldova a adoptat o serie de documente politice precum Strategia sistemului național de referinre pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane (2008), Planuri de acțiuni privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, (6 planuri implementate de la începutul anului 2001). Semnarea Acordului de Asociere între Uniunea Europeană și Republica Moldova, adoptarea Planului Naţional de Acţiuni pentru implementarea acestui acord pentru anii

2017-2019, a Strategiei naționale de combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023 confirmă dorința autorităților moldovenești de a aplica o politică eficientă pentru combaterea traficului de ființe umane în cooperare cu structurile internaționale și societatea civilă, în conformitate cu standardele europene.

Cu toate acestea, în ciuda eforturilor depuse pentru eradicarea traficului de ființe umane, în Republica Moldova numărul victimelor traficului de ființe umane rămâne destul de mare. Implementarea prevederilor, ce se conțin în documentele politice din domeniu de referință, orientate spre consolidarea capacității de investigare, urmărire penală și condamnare a traficanților, precum și asigurarea protecției victimelor în procedurile judiciare, nu întotdeauna asigură rezultatul scontat și necesită o analiză a cauzelor, factorilor și consecințelor. Prin urmare, analiza și soluționarea problemei înaintate spre cercetare în teza de doctor este extrem de necesară în condițiile actuale ale Republicii Moldova.

Toate cele expuse anterior au determinat relevanța studierii politicii de combatere a traficului de ființe umane în Republica Moldova și Uniunea Europeană. Totodată, în Uniunea Europeană a fost creat în cadru juridic extins și un mecanism eficient de contracare al acestui fenomen, fiind acumulată o experiență considerabilă în domeniu. Acționând ca partener al Uniunii Europene și străduindu-se să implimenteze practicile și standardele UE, Republica Moldova poate valorifica cu succes o astfel de experiență în domeniul combaterii traficului de ființe umane în conformitate cu practica internațională 4 Ps (Prosecution, Protection, Prevention, Partnership).

Având în vedere că în Republica Moldova nu există teze de doctor privind studiul politicii de combatere a traficului de ființe umane, la etapa actuală se conturează exigența obiectivă de interpretare teoretică a situației actuale în domeniul traficului de ființe umane, iar problema identificării unor mecanisme noi și instrumente eficiente pentru combaterea traficului de ființe umane rămâne actuală. Reieșind din specificul cercetării, particularitatea acestei lucrări rezidă în caracterul ei interdisciplinar, ce presupune necesitatea analizei politicii de combatere a traficului de ființe umane în Republica Moldova în contextul politicilor Uniunii Europene.

Gradul de cercetare a problemei și identificarea tezelor principale ale investigației. Traficul de ființe umane afectează, în diferită măsură, toate țările lumii. O perioadă îndelungată această problemă a fost abordată din punct de vedere criminologic și penal-juridic, fiind în centrul atenției economiștilor, sociologilor, filosofilor. Abordarea politologică în cercetarea problemei studiate a apărut relativ recent, când comunitatea mondială a început să trateze traficul de ființe umane prin prisma drepturilor omului, realizând necesitatea adoptării

unor documente politice internaționale privind combaterea acestui fenomen, elaborarea politicilor de stat pentru combaterea și prevenirea traficului deființe umane.

Studiile contemporane privind fenomenul traficului de ființe umane tratează detaliat principalele fenomene, procese și tendințe legate de această problemă. Lucrările autorilor americani A. Aronowitz, S. Galster, S. Stoker, L. Shelley, D. Hughes etc, bazate pe cercetarea empirică și analiza unei cantități mari de materiale din diferite țări, sunt dedicate, în special, problemei traficului de femei în scopul exploatării lor sexuale. Prezintă interes abordarea lui L. Shelley, care consideră traficul de ființe umane o nouă formă de autoritarism. Spre deosebire de autoritarismul „tradițional", care se baza pe monopolul statului asupra violenței, noul autoritarism este de natură non-statală și reprezintă o consecință a creșterii cotei economiei mondiale tenebre și a marilor grupări infracționale transnaționale.

Printre cercetătorii europeni remarcăm lucările lui F. Duvel, M. O'Neil, A. Balch, G. Rankin, N. Jacobsson și alții, în care sunt abordate diverse aspecte ale problemei traficului de ființe umane. Având ca bază legislația internațională, aceștia acordă o atenție sporită politicilor Uniunii Europene și statelor membre ale UE în domeniul combaterii traficului de ființe umane.

Cercetători români G. Zaharia, A. Iacob, C. Drăghici, R. Simus cercetează problema traficului de ființe umane din perspectiva dreptului penal, acordând atenție specială particularităților descoperirii și investigării infracțiunilor de trafic de ființe umane. Autorul R. Nicolae abordează o problemă puțin cercetată, dar foarte importantă, precum finanțarea traficului de ființe umane. Analiza traficului de ființe umane din punctul de vedere sociologic a fost întreprinsă de C. Petrescu, S. Lăzăroiu, L. Țăruș, care constată că România a devenit o țară de origine și de tranzit a traficului de ființe umane. Axându-se pe traficul de femei, cercetătorii analizează cauzele, factorii care catalizează și inhibă amploarea și dinamica acestui fenomen.

În Federația Rusă, traficul de ființe umane este tratat, în special, din punctul de vedere al dreptului penal și al criminologiei. O contribuție semnificativă în cercetarea teoretică a fenomenului traficului de ființe umane a fost adusă de L. D. Erohina, M. P. Kleimenov, S. V. Șamkov, M. I. Buriac, S. S. Kulajnicova, S. I. Vinocurov și alții, care în lucrările lor au analizat detaliat diverse aspecte ale problemei, în special, cauzele și condițiile socio-economice ale traficului de ființe umane, imperfecțiunea legislației penale și administrative la etapa actuală. Cercetătorii E.V. Tiuriucanov și M. M. Malîșev analizează din perspectivă sociologică problemele feminizării fluxurilor migraționale și corelația lor cu traficul de ființe umane. De asemenea, E.V. Tiuriucanov pune în discuție un subiect important a dezvoltării migrației în perioada contemporană: corelația dintre migrație, traficul de ființe umane și drepturile omului.

Problema traficului de ființe umane a afectat aproape toate țările din spațiul post-sovietic, fapt ce se reflectă în cercetările științifice dedicate acestei probleme. În lucrările autorilor L. Titarenco, N. Gutorova, G. Glonti, R. Hasanov, B. Ahmedov, S. Sulaimanova etc au fost cercetate aspecte teoretice și practice ale problemei combaterii traficului de ființe umane, fiind analizate atât aspectele legislative, cât și cele organizatorice ale procesului de combatere.

În știința autohtonă, problema traficului de ființe umane a ajuns în vizorul cercetătorilor la sfârșitul anilor 90 - începutul anilor 2000. O contribuție importantă în cercetarea problematicii studiate a fost adusă de savanții moldoveni V. Mosneaga, G. Rusnak, L. Zavat, D. Deleu și alții. Lucrările lor conțin analiza tendințelor principale a traficului de ființe umane și a cadrului legal național și internațional, ce reglementează problemele de combatere a traficului de ființe umane. Cercetătorii moldoveni, în special, acordă atenție politicii implementate de Republica Moldova în domeniul combaterii traficului de ființe umane, precum și măsurilor de prevenire a traficului de ființe umane.

Tezele principale înaintate pentru cercetare:

1. Traficul de ființe umane reprezintă un proces, care conține mai multe etape (recrutare, transportare, vânzare, exploatare) și se caracterizează printr-o varietate de forme. În Republica Moldova și Uniunea Europeană, o parte semnificativă a traficului de ființe umane este orientat în scop de exploatarea sexuală comercială. Concomitent cu traficul de ființe umane în scop de exploatare sexuală, a crescut semnificativ folosirea muncii forțate și se răspândesc și alte forme de trafic de ființe umane. Acest fapt necesită elaborarea unei politici complexe și eficiente de combatere a acestui fenomen.

2. La începutul anilor 2000, țările Uniunii Europene și-au asumat o serie de angajamente politice în domeniul combaterii traficului de ființe umane. Strategia și direcțiile principale ale politicii UE în acest domeniu se bazează pe conceptul „4 Ps”: prevenirea, urmărirea penală a infracțiunilor de trafic de ființe umane, protecția victimelor traficului de ființe umane și acordarea de asistență acestora; parteneriate de colaborare între instituțiile publice, societatea civilă și sectorul privat la nivel național, bilateral, subregional, regional și internațional.

Pentru realizarea obiectivelor strategice, UE folosește diverse instrumente: numirea Coordonatorilor naționali, a Raportorilor naționali sau crearea unor mecanisme independente similare de monitorizare; crearea Sistemelor naționale de referire; acces efectiv la justiție pentru victime; îmbunătățirea cooperării și coordonării între toate părțile interesate.

3. Pe la mijlocul anilor 1990, confruntându-se cu problema traficului de ființe umane, Republica Moldova a început să întreprindă măsuri pentru a o soluționa. A creat propriul cadru juridic și instituțional în domeniul combaterii traficului de ființe umane, care, ulterior, a fost armonizat cu standardele europene în contextul politicilor Uniunii Europene din domeniul prevenirii traficului de ființe umane. Acordul de asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova confirmă necesitatea de a consolida dialogul multelateral și cooperarea pe toate problemele legate de migrație, inclusiv migrația ilegală, contrabandă și traficul de ființe umane.

4. O politică multilaterală și coordonată cu privire la combaterea traficului de ființe umane necesită unificarea eforturilor comunității internaționale, instituțiilor guvernamentale și organizațiilor societății civile în cadrul unei abordări sistemice, complexe și integrate în domeniul combaterii traficului de ființe umane. Un instrument important în cadrul acestei colaborări a devenit Sistemul Național de Referire, lansat în Republica Moldova pentru a oferi asistență și protecție victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane.

5. Studiul sociologic, realizat pe ambele maluri ale Nistrului, a permis evaluarea nivelului de informare a cetățenilor moldoveni cu privire la problema traficului de ființe umane. Respondenții conștientizează că, pentru identificarea și suprimarea factorilor, ce susțin și generează traficul de ființe umane, este necesar îmbinarea eforturilor instituțiilor guvernamentale și nonguvernamentale – organelor de ocrotire a normelor de drept, instituțiilor de învățământ, organizațiilor necomerciale, serviciilor sociale și mass-media. În opinia participanților la sondaj, rezolvarea problemei traficului de ființe umane, include soluționarea problemelor socio-economice, precum și înăsprirea sancțiunilor pentru infracțiunile de trafic de ființe umane și îmbunătățirea activității organelor de ocrotire a normelor de drept, și ridicarea nivelului de informare a cetățenilor despre riscurile și consecințele traficului de ființe umane.

Scopul și obiectivele tezei. Scopul acestui studiu rezidă în analiza multelaterală a politicii de combatere a traficului de ființe umane, în cazul Republicii Moldova și al Uniunii Europene.

Pentru realizarea scopul propus, au fost formulate următoarele ***obiective***:

- cercetarea bazelor teoretice și metodologice ale studiilor privind politicile de combatere a traficului de ființe umane;
- analiza istoriografiei studiilor științifice străine și autohtone privind fenomenul traficului de ființe umane și a politicii de combatere;
- determinarea situației actuale și varietatea formelor de trafic de ființe umane în UE;
- analiza politicilor Uniunii Europene în domeniul combaterii traficului de ființe umane;

- determinarea mecanismelor instituționale ale politicii de combatere a traficului de ființe umane la nivel global și regional;
- examinarea politicilor Republicii Moldova în domeniul combaterii traficului de ființe umane din perspectiva standardelor UE;
- identificarea principalelor tendințe ale traficului de ființe umane în Republica Moldova;
- generalizarea experienței de colaborare dintre instituțiile guvernamentale și neguvernamentale din Republica Moldova, organizațiile internaționale în implementarea politicii de combatere a traficului de ființe umane;
- analiza rezultatelor sondajului sociologic privind determinarea nivelului de informare a populației Republicii Moldova cu privire la problema traficului de ființe umane ca instrument de elaborare a politicii de combatere a traficului de ființe umane;
- în baza cercetărilor realizate, elaborarea recomandărilor pentru autoritățile statului, instituțiile societății civile din Republica Moldova în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane.

Ipoteza investigației. Elaborarea și implementarea unei politici eficiente de combatere a traficului de ființe umane în Republica Moldova este posibilă în condițiile unei strânse colaborări dintre instituțiile statului, organizațiile neguvernamentale și internaționale. Valorificând experiența Uniunii Europene în acest domeniu, Republica Moldova tinde să implementeze standardele internaționale și practicile europene relevante în combaterea traficului de ființe umane, pentru a elabora o politică eficientă orientată spre prevenirea acestui fenomen, cu implicarea tuturor părților interesate.

Metodologia investigațiilor științifice. Fundamentarea teoretică a cercetării are la bază lucrările științifice ale autorilor străini și autohtoni, ce s-au preocupat de studierea fenomenelor, proceselor, tendințelor care se referă la problema traficului de ființe umane și combaterea acestui fenomen infracțional.

În calitate de surse importante pentru teză au servit actele normative internaționale, adoptate de ONU (inclusiv organizațiile sale OIM, UNHCR, etc.), OSCE, Consiliul Europei și alte structuri din domeniul combaterii traficului de ființe umane, precum și actele juridice ale țărilor Uniunii Europene, care definesc strategiile și principalele direcții ale politicii de combatere a traficului de ființe umane a UE. De asemenea, în procesul de elaborare a tezei, au fost examinate actele normative din Republica Moldova, ce asigură baza legală a activității instituțiilor statului și organizațiilor neguvernamentale în implementarea politicii de combatere a traficului de ființe umane.

Un rol important în elaborarea lucrării l-au avut rapoartele structurilor internaționale, organizațiilor neguvernamentale, rapoartele anuale ale Departamentului de Stat al SUA privind eforturile depuse pentru combaterea traficului de persoane, precum și rapoartele cu privire la rezultatele cercetărilor pe problema combaterii traficului de ființe umane în cadrul diverselor proiecte și granturi naționale și internaționale.

O sursă importantă în studierea politicii de combatere a traficului de ființe umane din Republica Moldova o constituie rapoartele anuale ale Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane, rapoartele organizației neguvernamentale „La Strada", care se ocupă de problema traficului de ființe umane. Pentru a analiza situația din domeniul combaterii traficului de ființe umane în raioanele de est ale Republicii Moldova, ne-am bazat pe rapoartele organizației neguvernamentale „Interacțiune", ce desfășoară o gamă largă de acțiuni pentru prevenirea migrației ilegale și combaterii traficului de ființe umane în regiune.

Baza metodologică a cercetări o constituie totalitatea metodelor și abordărilor politologice și general științifice, care corespund conținutului problemei studiate, ce au permis efectuarea unei analize cuprinzătoare a elaborării și implementării politicilor de combatere a traficului de ființe umane în Republica Moldova și Uniunea Europenă.

Caracterul interdisciplinar al cercetării a condiționat aplicarea diverselor abordări, orientate spre obținerea rezultatelor, care să reflecte starea actuală a problemei. Reieșind din faptul că traficul de ființe umane constituie o încălcare a drepturilor persoanelor traficate, în studiul de față, am aplicat abordarea bazată pe respectarea drepturilor omului. În contextul prezentei cercetări, am pornit de la ideea că această abordare pune accent, în primul rând, pe situația și nevoile persoanelor afectate de trafic, precum și existența potențialului și responsabilităților instituțiilor statului, instituțiilor societății civile și a organizațiilor internaționale, responsabile pentru respectarea, protejarea și realizarea drepturilor omului.

Pentru a realiza scopul și obiectivele propuse în teză, am aplicat *abordarea sistemică*, care ne-a permis să studiem traficul de ființe umane ca un sistem integral cu o structură internă complexă și care este sensibil la impactul factorilor externi.

Având în vedere că în ultimii ani a crescut semnificativ numărul bărbaților, în calitate de victime ale traficului de ființe umane, în lucrare a fost utilizată *abordarea gender*, ce a avut menirea să schimbe stereotipurile conform cărora traficul de ființe umane are exclusiv un „chip feminin".

Aplicând *abordarea behavioristă*, ce se bazează pe factorii determinanți ai comportamentului într-o situației concretă, am analizat condițiile, în care membrii grupurilor

social vulnerabile sunt constrânși să se expună riscului de a deveni victime ale traficului de ființe umane. Considerăm că, aplicarea complexă a acestor abordări a permis reflectarea politicii de combatere a traficului de ființe umane la etapa actuală în Uniunea Europenă și în Republicii Moldova.

Specificul subiectului cercetat a predeterminat selectarea metodelor aplicate. În scopul unei analize cuprinzătoare a problemei, în lucrare au fost folosite metoda istorică, instituțională, sociologică, de analiză politico-juridică și de pronosticare. Pe lângă metodele menționate mai sus, în lucrare au fost aplicate metodele științifice precum: logică, analiză și sinteză, inducție și deducție, care au avut un rol semnificativ în abordarea tezelor de cercetare înaintate spre susținere.

Baza empirică a studiului o constituie datele statistice ale structurilor internaționale (Biroul pentru instituții democratice și drepturile omului, Europol, Eurostat) de asistenţă în domeniul prevenirii şi combaterii traficului de ființe umane în Uniunea Europeană, materiale ale Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Centrului internațional pentru protecția și promovarea drepturilor femeii „La Strada", organizației neguvernamentale „Interacțiune" (Tiraspol) privind combaterea traficului de ființe umane. În lucrare sunt prezentate rezultatele studiului sociologic privind nivelul de informare a populației din Republica Moldova despre fenomenul traficului de ființe umane, realizat de autor în ianuarie-februarie 2019.

În baza studiului realizat a fost posibil de formulat și propus recomandări autorităților de stat, organelor de ocrotire a normelor de drept, misiunilor consulare și diplomatice ale Republicii Moldova, instituțiilor societății civile, organizațiilor internaționale, activitatea cărora este orientată spre îmbunătățirea eficacității politicilor de combatere a traficului de ființe umane în Republica Moldova în contextul politicilor Uniunii Europene.

Noutatea și originalitatea științifică consistă în:

- printr-o analiză cuprinzătoare și complexă, a fost constatată starea actuală a traficului de ființe umane în Uniunea Europeană ca regiune de destinație pentru victimele traficului de ființe umane;
- cercetarea esenței, strategiilor și direcțiilor principale ale politicii de combatere a traficului de ființe umane a Uniunii Europene și fundamentarea științifică a ideei că o politică cuprinzătoare și coordonată de combatere a traficului de ființe umane, bazată pe respectarea drepturilor omului și axată pe protejarea victimelor și a drepturilor acestora, se sprijină pe conceptul „4 Ps";

- analiza cuprinzătoare a traficului de ființe umane din Republica Moldova ca țară de origine și de tranzit al victimelor traficului de ființe umane, identificarea și concretizarea tendințelor de dezvoltare ale acestui fenomen;
- confirmarea necesității cooperării și parteneriatului strategic între instituțiile statului, structurile neguvernamentale ale Republicii Moldova, organizațiile internaționale, coordonării intersectoriale a acțiunilor tuturor participanților la implementarea unei politici eficiente de combatere a traficului de ființe umane;
- demonstrarea influenței organizațiilor internaționale, instituțiilor statului și organizațiilor neguvernamentaşe în prevenirea traficului de ființe umane pe malul stâng al Nistrului;
- pe baza cercetărilor efectuate, formularea recomandărilor instituțiilor statului, organizațiilor neguvernamentale pentru îmbunătățirea eficacității politicii de combatere a traficului de ființe umane din Republica Moldova.

Semnificația teoretică a cercetării constă în evaluarea de către autor a situației actuale a traficului de ființe umane și a politicii antitrafic din Republica Moldova și Uniunea Europeană. Rezultatele studiului pot servi ca bază pentru cercetarea ulterioară a problemelor identificate atât în Republica Moldova, cât și în străinătate.

Rezultatele obținute prezintă interes pentru oamenii de știință, cercetători, experți în domeniul științelor politice, sociologie și alte științe sociale, care studiază consecințele migrației și ale traficului de ființe umane ca fenomene interdependente, ce influențează elaborarea politicilor de combatere a traficului de ființe umane.

Tezele principalele ale lucrării pot fi utilizate în procesul de predare a cursurilor speciale pe probleme de migrație, precum și în organizarea trainingurilor și seminarelor de instruire și perfecționare profesională a specialiștilor în domeniul asistării și protejării victimelor TFU de către reprezentanții structurilor guvernamentale, implicate în elaborarea și implementarea politicii de combatere a traficului de ființe umane.

Valoarea aplicativă a lucrării este determinată de posibilitatea utilizării tezelor sale teoretice în elaborarea recomandărilor practice privind perfecționarea politicii de stat a Republicii Moldova în domeniul combaterii traficului de ființe umane în contextul politicilor Uniunii Europene, ceea ce este deosebit de important în situația semnării Acordului de Asociere dintre UE și Republica Moldova.

Materialul teoretic și factologic prezentat în lucrare poate fi util pentru reprezentanții autorităților publice centrale și locale, organizațiilor internaționale și neguvernamentale. Concluziile și recomandările formulate în teză pot fi utilizate în elaborarea măsurilor de

prevenire a traficului de ființe umane. Materialele tezei pot fi utilizate în procesul de instruire în instituțiile de învățământ superior la elaborar a cursurilor pe probleme de migrație.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Rezultatele acestui studiu și-au găsit reflectare în 9 articole științifice, publicate în reviste de specialitate și culegeri de articole în Republica Moldova și străinătate, cu un volum total de 4,8 c.a. Ideile principale ale tezei au fost prezentate la 5 conferințe științifice naționale și internaționale.

Structura și volumul tezei. Lucrarea conține introducere, trei capitole, concluzii și recomandări, bibliografie din 271 surse, 3 anexe, 154 pagini text de bază, 6 tabele, 22 diagrame.

CONȚINUTUL TEZEI

În ***Introducere*** se argumentează actualitatea temei, se definesc scopul și sarcinile cercetării, se determină ipoteza cercetării, baza metodologică, noutatea științifică și originalitatea lucrării, este formulată problemă științifică importantă soluționată în lucrare, se prezintă semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării și sunt expuse rezumatele capitolelor tezei.

În primul capitol **„Fundamente istoriografice și teoretico-metodologice ale studiului fenomenului traficului de ființe umane”** se examinează istoriografia studiului fenomenului traficului de ființe umane în literatura științifică străină și autohtonă, se analizează sursele teoretice și empirice, utilizate la elaborarea tezei de doctor, se descriu diverse abordări și metode științifice, care aplicate în complex au permis reflectarea politicii de combatere a traficului de ființe umane la etapa contemporană în cazul Uniunii Europene și al Republicii Moldova.

În primul paragraf „*Istoriografia studiului fenomenului traficului de ființe umane”* autorul menționează că fenomenul cercetat a apărit în centrul atenției oamenilor de știință în anii 90 ai secolului trecut. Această problemă este foarte actuală și provoacă îngrijorare atât a comunității internaționale, cât și a statelor separate, fapt ce explică creșterea numărului de monografii și articole științifice din ultimele decenii.

În lucrările cercetătorilor occidentali L. Shelley, A. Aronowitz, S. Galster, S. Stoker, F. Duvel, D. Hughes, M. O'Neill și alții sunt studiate diverse aspecte ale fenomenului traficului de ființe umane, inclusiv și legătura dintre creșterea volumului traficului de ființe umane și procesul de globalizare. În spațiul post-sovietic și în țările din sud-estul Europei o trăsătură distinctă a traficului de ființe umane este viteza cu care a crescut și s-a globalizat, fapt ce se explică prin apropierea sa geografică de piețele profitabile și vaste din țările Europei de Vest.

Tema centrală în structura traficului de ființe umane o constituie traficul de femei în scopul exploatării lor sexuale. Acest fapt este explicabil, deoarece mult timp traficul de ființe

umane a fost asociat cu exploatarea sexuală a femeilor [2, p.18]. Cercetătorii S. Stoker, L. Shelley, D. Hughes, S. Galster, L. Erohina, M. Buriac, G. Glonti, K. Petrescu, S. Lăzăroiu și alții evidențiază factorii care contribuie la traficul de femei, metodele de recrutare și implicarea femeilor în industria prostituției [31; 24; 21; 4; 1; 29; 26].

Primul cercetător rus care a abordat traficul de ființe umane ca unul dintre riscurile migrației de muncă a femeilor a fost E. Tiuriuncova, care menționa că este necesar să se facă distincție între aspectul procesual-penal al traficului de ființe umane și aspectul social al problemei [12, p.159]. Politica de restricționare a intrării străinilor pentru angajarea ulterioară în câmpul muncii a cauzat cele mai mari daune femeilor, fiind cea mai vulnerabilă pătură socială [14].

Traficul de ființe umane are profunde rădăcini economice, sociale și cultural-morale. Printre cauzele principale ale traficului, cercetătorii S. Stoker și L. Shelley, menționează nivelul ridicat al șomajului și sărăciei în rândul femeilor, nivelul scăzut de conștiință juridică, subdezvoltarea societății civile, precum și pătrunderea în structurile financiare și cercurile politice al reprezentanților lumii interlope [31, p.88-89]. E. Tiuriuncova completează cu segregarea pe piața muncii, accesul limitat al unui număr mare de populație la ocuparea efectivă a forței de muncă, la instruire, protecție socială și alte resurse de dezvoltare umană, decalajul în nivelul de dezvoltare a țărilor [16, p.31]. Erohina L. și Buriac M. menționează criza în familie, violența domestică, creșterea numărului de familii disfuncționale, alcoolismul [4]. O cauză importantă este considerată răspândirea internetului, care practic nu este controlat din punct de vedere legal și, adesea, este folosit în scopuri criminale [13, p.256]. În opinia noastră, cele menționate, pot fi completate cu următoarele cauze: nivelul scăzut de informare al migranților despre viitorul loc de muncă, despre statutul lor în străinătate etc.

Menționăm că, traficul transnațional de femei se bazează pe oferta și cererea țărilor de destinație și de origine. D. Hughes subliniază că prăbușirea Uniunii Sovietice a dus la o extindere semnificativă a pieței, unde traficanții își pot recruta victimele. Acest fapt poate fi completat cu corupția persoanelor oficiale și chiar cooperarea acestora cu rețelele criminale [24, p.628]. La o concluzie similară a ajuns L. Shelley, care menționa că, în țările de origine și de destinație, motivul succesului comercianților și al contrabandiștilor este corupția [17, p.185].

Scopul tezei de doctor predetermină cercetarea aspectelor istoriografice ale studiului fenomenului traficului de ființe umane, prevenirea acestui fenomen, precum și politica de combatere din țările Uniunii Europene. Cercetătorul britanic M. O'Neill a efectuat o analiză critică a cadrului legal al Uniunii Europene în domeniul traficului de ființe umane, precum și

relațiilor UE cu țările terțe. [27; 28]. UE este o regiune cu o bază juridică și polițienească națională cuprinzătoare, prin urmare, activitatea organelor de justiție și afacerilor interne ale UE este orientată spre menținerea relațiilor externe cu țările, ce nu sunt membre ale Uniunii Europene. În studiul de caz, cercetând Republica Moldova ca cel mai apropiat stat vecin cu UE, autorul constată că țara este una dintre principalele surse ale traficului de femei din Europa de Est.

Toți cercetătorii susțin unanim ideea că obținerea rezultatelor în combaterea traficului este posibilă numai prin crearea de parteneriate între structurile guvernamentale, instituțiile societății civile și organizațiile internaționale. Dar, în opinia lui L. Shelley, în țările post-sovietice, organizațiile neguvernamentale sunt slab dezvoltate și insuficient finanțate. [32, p.216].

Printre autorii moldoveni ce au studiat problema traficului de ființe umane, se remarcă V. Moșneaga, G. Rusnac, D. Deleu, L. Zavat, L. Evdochimova, care au examinat principalele direcții, volumul și motivele migrației în scopul prestării serviciilor sexuale, metodele de recrutare și transportare a tinerelor femei peste hotare, condițiile lor de viață și de muncă. În studiile lor, autorii acordă atenție politicii de combatere a traficului de ființe umane și menționează că, în contextul politicilor Uniunii Europene în Republica Moldova, sunt necesare acțiuni axate pe trei domenii principale: prevenirea traficului prin informarea populației despre consecințele acestuia; pedepsirea traficanților; reabilitarea victimelor traficului și reintegrarea acestora în societatea moldovenească. Cercetătorii menționează că, din 2012, Republica Moldova demonstrează dorința de a implementa standarde internaționale în combaterea traficului de ființe umane și își organizează activitățile în acest domeniu în conformitate cu paradigma celor 4Ps (*Prevenire, Persecutare, Protecţie, Parteneriat*) [8, p.21-23].

În al doilea paragraf *„Fundamente teoretice și metodologice ale studiului fenomenului traficului de ființe umane”* autorul menționează faptul că natura interdisciplinară a lucrării a condiționat utilizarea diverselor tipuri de surse, care au asigurat veridicitatea și consistența cercetării științifice, validitatea concluziilor și recomandărilor.

Baza teoretică a cercetării o constituie lucrările științifice ale autorilor străini și autohtoni, care au studiat fenomenele, procesele, tendințele în domeniul traficului de ființe umane.

Un număr mare de surse teoretice importante îl reprezintă documentele normative internaționale adoptate de ONU (inclusiv organizațiile sale OIM, UNHCR, OHCHR etc.), OSCE, Consiliul Europei și alte structuri în domeniul combaterii traficului de ființe umane,

precum și actele legislative ale țărilor Uniunii Europene, care definesc strategiile și principalele direcții ale politicii antitrafic a UE. De asemenea, în procesul de elaborare a tezei, au fost examinate actele normative din Republica Moldova, ce asigură baza legală a activității instituțiilor statului și organizațiilor neguvernamentale în implementarea politicii de combatere a traficului de ființe umane.

Un rol important în elaborarea lucrării l-au avut rapoartele structurilor internaționale, organizațiilor neguvernamentale, rapoartele anuale ale Departamentului de Stat al SUA privind eforturile depuse pentru combaterea traficului de persoane, precum și rapoartele cu privire la rezultatele cercetărilor pe problema combaterii traficului de ființe umane în cadrul diverselor proiecte și granturi naționale și internaționale.

O sursă importantă în studierea politicii de combatere a traficului de ființe umane din Republica Moldova o constituie rapoartele anuale ale Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane. Baza empirică a cercetării o constituie datele statistice ale structurilor internaționale cu privire la traficul de ființe umane în țările din Europa de Sud-Est, materialele Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Centrului Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada"-Moldova, datele statistice din domeniul traficului de ființe umane ale organizației neguvernamentale „Interacțiune" (Tiraspol).

Fundamentarea teoretică a tezei de doctor implică necesitatea determinării principalelor categorii cu care vom opera în această lucrare. Reieșind din scopul și obiectivelor cercetării, categoria cheie o constituie „traficul de ființe umane". „*Traficul de ființe umane* repreintă recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea persoanei prin amenințare, violență sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă sau înșelăciune, abuz de putere sau de poziție ori prin primire sau acordare de plăți ori alte beneficii pentru obținerea consimțământului persoanei, care are autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatării acestei persoane. Exploatarea unei persoane presupune cel puțin exploatare pentru prostituție sau alte forme de exploatare sexuală, muncă forțată, sau alte servicii, sclavie sau practici similare sclaviei sau prelevare de organe" [11].

Traficul de ființe umane există datorită prezenței la macro nivel a factorilor de natură economică, politică, socială, morală. Distingem factori de respingere (nivel ridicat de șomaj; discriminare de gen; sărăcie; încălcarea drepturilor omului; prăbușirea infrastructurii sociale; conflicte și războaie etc.), de atracție (standarde și calitate a vieții mai ridicate; oportunități mai bune de angajare și salarii mai mari; cerere de forță de muncă ieftină; cerere de servicii sexuale în scop comercial; prezența comunităților de migranți/diaspore etc.) și de facilitare (toleranță

socială a infracțiunilor față de străini; profitabilitatea mare a afacerilor cu un grad relativ scăzut de risc; dezvoltarea internetului; diferențe în legislația țărilor europene), care contribuie la traficul de ființe umane.

Reieșind din scopul cercetării, este necesar să definim conceptul de „combatere a traficului de ființe umane". În urma analizei cadrului juridic și științific internațional și autohton, considerăm că *combaterea traficului de ființe umane* poate fi definită ca un set de măsuri legale, instituționale și politice realizate de stat în cooperare cu societatea civilă și comunitatea internațională, orientate spre prevenirea și combaterea traficului de ființe umane. Acest set de măsuri ar trebui să prevadă atât pedepsirea vinovaților, cât și protecția și asistența victimelor.

Al doilea capitol „**Practica politică de combatere a traficului de ființe umane în Uniunea Europeană"** este dedicat analizei situației și diversității formelor de trafic de ființe umane în Uniunea Europeană. În acest capitol se analizează mecanismele instituționale ale politicii de combatere a traficului de ființe umane la nivel global și regional, precum și politica antitrafic în Uniunea Europeană.

În primul paragraf „*Traficul de ființe umane în Uniunea Europeană: situația actuală și diversitatea formelor"*, autorul menționează că, la etapa actuală, traficul de ființe umane deține propriile sale trăsături distinctive, care sunt rezultatul dezvoltării sale istorice, politice și economice, a situației demografice actuale, a sistemului existent de asigurări sociale. Principala diferență între forma contemporană a traficului de ființe umane și precedentele sale istorice este faptul că, în prezent, ea este controlată și sancționată nu de către stat, ci de grupările și rețelele transnaționale. Entitățile criminale, care își desfășoară activitatea în domeniul traficului de ființe umane, sunt destul de diverse: de la indivizi care lucrează independent, până la rețele complexe de organizații, care includ un număr mare de participanți și obțin profituri uriașe. Răspândirea internetului și a rețelelor de socializare i-a determinat pe traficanți să-și schimbe modul de operare și să utilizeze tehnologiile moderne în recrutarea victimelor, logistică și ca platformă de marketing pentru prostituție [30, p.5].

Traficul de ființe umane se manifestă în diverse forme: traficul de femei și copii în scopul exploatării sexuale; muncă forțată; robia în numele datoriei; sclavia domestică; munca forțată a copiilor; recrutarea ilegală și utilizarea copiilor-soldați; trafic de organe.

În Uniunea Europeană, o parte semnificativă a traficului de ființe umane se concentrează pe exploatarea sexuală în scop comercial. De asemenea, crește numărul victimelor exploatării prin muncă. Se răspândesc și alte forme de trafic de ființe umane: cerșetorie forțată, activități infracționale, căsătorii forțate sau fictive, prelevare de organe etc. Unele țări din UE

(Grecia, Italia, Spania) servesc drept țări de tranzit, în timp ce cele mai dezvoltate țări din Europa de Vest și de Nord apar ca țări de destinație pentru traficanți.

Autorul menționează că este dificil de estimat numărul exact al victimelor traficului, deoarece majoritatea statelor nu au posibilitatea să furnizeze informații exacte despre numărul de cazuri, victime, organizatorii traficului de ființe umane. Parțial aceasta se explică prin faptul că diferențele existente în definițiile juridice naționale ale traficului de ființe umane, precum și în metodele de colectare și înregistrare a datelor, împiedică compararea și evaluarea tendințelor generale [30, p.2].

Criza migrației în Europa a contribuit la formarea unui sindicat al grupărilor criminale specializate în transportarea refugiaților în Europa. Astfel, putem presupune că durata lungă a crizei va avea un impact asupra proceselor traficului, contribuind la modernizarea formelor „tradiționale" de trafic de ființe umane.

În al doilea paragraf „*Mecanisme instituționale ale politicii de combatere a traficului de ființe umane: nivelul global și regional*", autorul remarcă că, în ultimele decenii, instituțiile statului, organizațiile internaționale și neguvernamentale au realizat că procesul de combatere a traficului de ființe umane necesită o abordare integrată, cuprinzătoare și complexă, bazată pe respectarea drepturilor omului. Având în vedere că traficul de ființe umane adesea are caracter internațional, pentru combaterea acestui fenomen, sunt necesare strategii internaționale. Prin urmare, căutarea celor mai eficiente modalități de combatere al traficului de ființe umane este una dintre sarcinile prioritare în activitatea multor organizații globale și regionale.

Adoptarea în 2000 a Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate [6] și a Protocolului privind prevenirea, suprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor [11] a ridicat lupta globală împotriva traficului de ființe umane la un nivel calitativ nou. Pentru prima dată, a fost formulată o definiție a traficului de ființe umane unanim acceptată la nivel internațional, fiind calificată ca o infracțiune gravă, iar statele au fost încurajate să introducă sancțiuni penale pentru TFU.

La nivel regional, OSCE este un actor important în elaborarea și implementarea politicilor de combatere a traficului de ființe umane. În ultimele două decenii, statele membre a OSCE și-au asumat o serie de angajamente politice în domeniul combaterii traficului de ființe umane. Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane a devenit un document regional important, axat pe protecția victimelor TFU, ce asigură un nivel ridicat de garanții juridice. Cadrul juridic și instituțional internațional, creat la nivel regional și

global, permite statelor să desfășoare o cooperare multilaterală în combaterea traficului de ființe umane.

În al treilea paragraf *„Politica Uniunii Europene în domeniul combaterii traficului de ființe umane”,* autorul constată că analiza documentelor, care reglementează acțiunile Uniunii Europene în domeniul combaterii traficului de ființe umane, a demonstrat că strategia și direcțiile principale ale politicii UE în acest domeniu se bazează pe conceptul „4 Ps”: prevenirea traficului de ființe umane, urmărirea penală a infracțiunilor de trafic de ființe umane, protecția și asistența victimelor traficului de ființe umane; consolidarea parteneriatelor dintre instituțiile statului, societatea civilă și sectorul privat la nivel național, bilateral, regional și global.

Politică antitrafic complexă și coordonată, bazată pe drepturile omului și orientată spre protejarea victimelor și drepturilor acestora, pe care Uniunea Europeană o implementează în cooperare cu comunitatea internațională, ar trebui să contribuie la reducerea factorilor care condiționează acest fenomen. Pentru realizarea scopului propus, UE utilizează diverse instrumente, printre care se numără numirea Coordonatorilor naționali, a Raportorilor naționali sau crearea unor mecanisme independente similare de monitorizare; crearea Sistemelor Naționale de referire; acces efectiv la justiție pentru victime; îmbunătățirea cooperării și coordonării între toate părțile interesate – instanțele de judecată și organele de ocrotire a normelor de drept, inspectoratele muncii, departamentele de protecție socială, instituțiile medicale, serviciile de asistență pentru victime, mediu de afaceri, agențiile de ocupare a forței de muncă, serviciile diplomatice și consulare etc. Combinarea eforturilor instituțiilor statului, societății civile și structurilor internaționale va contribui la combaterea traficului de ființe umane în toate manifestările sale.

În al treilea capitol **„Politicile Republicii Moldova în domeniul combaterii traficului de ființe umane în contextul standardelor Uniunii Europene”** se analizează tendințele traficului de ființe umane în Republica Moldova, se examinează influența organizațiilor internaționale asupra politicii de combatere a traficului de ființe umane, se demonstrează necesitatea interacțiunii dintre instituțiile statului și organizațiile neguvernamentale din Republica Moldova în implementarea politicii de combatere a traficului de ființe umane. Studiul sociologic realizat pe tema cercetată a permis analiza opiniei publice a cetățenilor din Republica Moldova ca unul dintre instrumentele politicii de combatere a traficului de ființe umane.

În primul paragraf *„Tendințe ale traficului de ființe umane în Republica Moldova: volumul și direcțiile principale”*, autorul analizează situația din domeniul traficului de ființe umane în Republica Moldova, pentru care această problemă a devenit deosebit de actuală la

mijlocul anilor 90 ai secolului trecut. Ca țară din sud-estul Europei, Republica Moldova a trecut prin procese tipice țărilor din această regiune. Țara s-a confruntat cu diferite forme ale traficului de ființe umane: în scopul exploatării muncii forțate; exploatării sexuale, cerșetoriei; vânzării de organe umane [8, p.18].

Autorul împărtășește punctul de vedere, conform căruia un rol important l-au avut factorii de respingere: salarii mici, rata ridicată de șomaj, înrăutățirea semnificativă a situației materiale a majorității cetățenilor moldoveni și colapsul infrastructurii sociale.

Republica Moldova realizează o politică de combatere a traficului de ființe umane în conformitate cu politica celor 4Ps ((*Prevenire, Persecutare, Protecţie, Parteneriat*)), bazându-se pe mecanisme instituționale și legislative, în cooperare cu societatea civilă și organizațiile internaționale. Republica Moldova a ratificat convenții internaționale importante în domeniul combaterii traficului de ființe umane și, de asemenea, și-a elaborat propriul cadru normativ-legal de implementare a politicii de stat în acest domeniu, în care Legea nr. 241 privind prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane din 20.10.2005 ocupă locul central.

În pofida măsurilor întreprinse, Republica Moldova rămâne o țară de origine a victimelor traficului de ființe umane și, într-o măsură mai mică, o țară de tranzit pentru victimele TFU din țările fostei URSS către statele europene. Traficul de ființe umane din Republica Moldova se concentrează, în special, pe exploatarea sexuală, munca forțată și cerșitul forțat. Multe victime au fost expuse multiplelor forme de exploatare: combinarea exploatării sexuale și exploatării prin muncă; a exploatării prin muncă și cerșitul, exploatării sexuale și cerșitul. Dezvoltarea internetului contribuie la răspândirea noilor forme de trafic de ființe umane, în special, pornografia infantilă și turismul sexual cu copii. Populația nedocumentată este vulnerabilă la traficul intern, în special în sectorul agricol.

În urma eforturilor insuficiente depuse de instituțiile de stat ale Republicii Moldova în combaterea acestui fenomen, nivelului ridicat de corupție în rândul persoanelor cu funcții de răspundere, volumul traficului de ființe umane este puțin probabil să scadă în următorii ani. Principalele forme și tendințe ale traficului de ființe umane vor continua să persiste, iar pentru soluționarea acestei probleme este necesară o abordare sistemică, complexă și integrată din partea comunității internaționale, a structurilor guvernamentale și organizațiilor societății civile.

Al doilea paragraf „*Impactul organizațiilor internaționale asupra politicilor de combatere a traficului de ființe umane”* este dedicat analizei activităților organizațiilor internaționale guvernamentale și neguvernamentale în domeniul combaterii TFU, care se

întemeiază pe abordarea bazată pe respectarea drepturilor omului și pe protejarea victimelor TFU.

ONU, Consiliul Europei, Uniunea Europeană, OSCE elaborează norme legale pe care se bazează comunitatea internațională în combaterea traficului de ființe umane. O contribuție importantă în lupta împotriva TFU o are Organizația Internațională pentru Migrație, care deține o experiență semnificativă în acest domeniu. OIM, UNICEF și o serie de alte organizații elaborează noi instrumente internaționale de combatere a traficului de ființe umane, exploatării prin muncă, exploaării sexuale a adulților și copiilor.

În cadrul cooperării internaționale, monitorizarea este efectuată de către Departamentul de Stat al SUA și grupul de experți GRETA. Un rol important în lupta împotriva traficului de ființe umane îl dețin organizațiile neguvernamentale („La Strada", „Medicine du Monde", „Terre des Hommes" etc.), care desfășoară campanii de informare privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane în rândul grupurilor social vulnerabile, oferă asistență și protecție victimelor și potențialelor victime ale TFU.

Organizațiile internaționale acordă asistență Republicii Moldova în politica sa de combatere a traficului de ființe umane. Cu sprijinul OIM, Misiunii OSCE în Moldova, „La Strada" și altor organizații se oferă asistență și protecție victimelor și potențialelor victime ale traficului. Dar pentru obținerea progreselor reale și rezultatelor eficiente, este necesară îmbinarea eforturilor organizațiilor internaționale și ale tuturor părților interesate pentru a asigura protecția, în conformitate cu standardele internaționale, fiecărei persoane care a suferit de trafic de ființe umane.

În al treilea paragraf *„Interacțiunea instituțiilor statului și organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova în politica de combatere a traficului de ființe umane"*, autorul constată că prevenirea și combaterea TFU este una din prioritățile naționale ale Republicii Moldova. Ghidată de abordarea complexă, recunoscută la nivel internațional și axată pe protecția drepturile omului, ale victimei traficului de ființe umane, Republica Moldova încearcă să armonizeze legislația internă în conformitate cu standardele europene. Planurile și strategiile naționale, adoptate în ultimii ani, confirmă necesitatea de a elabora o politică eficientă și preventivă împotriva migrației ilegale și a traficului de ființe umane, baza pe strategia „4 Ps".

Principiul coordonării acțiunilor instituțiilor statului și organizațiilor neguvernamentale prevede utilizarea unei abordări interdisciplinare și intersectoriale, recomandate de standardele internaționale și regionale în acest domeniu [7]. Ca țară de origine a traficului de ființe umane, Republica Moldova a acumulat o vastă experiență în organizarea acțiunilor de prevenire a

traficului de ființe umane, orientate spre informarea și sensibilizarea populației și, în primul rând, a grupurilor de risc, privind pericolul acestui fenomen.

La recomandarea și cu sprijinul partenerilor internaționali, pentru a oferi asistență și protecție victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane, în Republica Moldova a fost lansat Sistemul Național de Referire (SNR) [10]. Crearea SNR și a echipelor teritoriale a permis, cu sprijinul partenerilor externi în acest domeniu, concentrarea potențialului instituțiilor statului și societății civile, ce a adus o contribuție semnificativă la creșterea nivelului de identificare a victimelor TFU, repatrierea acestora, asigurând accesul la asistența necesară, cercetarea și urmărirea penală a traficanților. Pe parcursul celor peste zece ani de funcționare, SNR a devenit un instrument important de interacțiune între instituțiile statului și organizațiile neguvernamentale în implementarea unei politici coordonate de combatere a traficului de ființe umane în Republica Moldova.

Organizațiile neguvernamentale de pe malul drept și stâng al Nistrului, împreună cu partenerii și structurile de stat, contribuie în mod activ la crearea unui mecanism unic de prevenire a traficului de ființe umane, protejarea și reintegrarea socială a victimelor și potențialelor victime ale TFU.

În general, există tendințe pozitive în interacțiunea instituțiilor statului și agenților neguvernamentali din Republica Moldova în implementarea politicii de combatere a traficului de ființe umane. Acest fapt oferă noi perspective, pentru utilizarea experienței acumulate, în cooperarea ulterioară între stat și societatea civilă în lupta împotriva traficului de ființe umane. Autorul menționează că, semnarea Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană confirmă faptul că, țara noastră se străduiește să introducă standardele internaționale relevante și practicile europene în combaterea traficului de ființe umane, elaborând o politică eficientă și preventivă în acest domeniu, cu implicarea tuturor părților interesate.

Al patrulea paragraf *„Opinia publică ca instrument al politicii de combatere a traficului de ființe umane (pe baza rezultatelor cercetării sociologice)”* este dedicat analizei rezultatelor sondajului sociologic realizat de autor în ianuarie-februarie 2019, în cadrul căruia au fost intervievate 865 de persoane din toate regiunile Republicii Moldova (din dreapta și din stânga Nistrului). Rezultatele obținute în urma chestionării, conduc la următoarele concluzii.

1. Participanții la sondaj sunt conștienți că problema traficului de ființe umane continuă să rămână o problemă stringentă pentru Republica Moldova. Printre cele mai frecvente forme ale traficul de ființe umane au fost menționate: exploatarea prin muncă, exploatarea sexuală,

cerșetorie, trafic de copii, trafic de organe, dar gradul de răspândire diferă în funcție de locul de reședință și de vârsta respondenților.

Cel mai expus grup pentru traficul de ființe umane sunt femeile, deoarece acestea sunt deosebit de vulnerabile la exploatarea sexuală. Copiii sunt, de asemenea, un grup vulnerabil, deoarece sunt obligați să cerșească, să se implice în activități infracționale. Bărbații sunt adesea supuși exploatării prin muncă, executând o muncă grea și necalificată fără a fi remunerați.

2. Cercetarea sociologică a arătat că numărul respondenților care evaluează nivelul de informare al cetățenilor moldoveni ca fiind scăzut și destul de scăzut prevalează asupra celor care îl evaluează ca fiind ridicat și suficient de ridicat. După cum arată analiza datelor obținute, aproape jumătate dintre participanții la sondaj cunosc ce acte sunt necesare pentru angajarea în câmpul muncii în străinătate (pașaport, viză, contract de muncă etc.), dar nu știu cum să le perfecteze. Prin urmare, vor apela pentru ajutor la firme specializate, prieteni și cunoscuți. Însă agențiile de angajare, prietenii, cunoscuții, adesea, acționează ca canale de recrutare a cetățenilor pentru trafic de ființe umane.

3. Sondajul a arătat că o anumită parte din respondenți și cunoscuții lor s-au aflat în străinătate în situații similare traficului de ființe umane: situații similare sclaviei, salarii mici; lipsirea de pașaport și de alte acte; restricționarea mișcării; servicii sexuale; dispărut fara veste.

Mai puțin de jumătate dintre respondenți se consideră complet asigurați împotriva traficului de ființe umane, restul participanților la sondaj nu se consideră pe deplin asigurați împotriva unor situații de acest gen sau nu au avut răspuns la această întrebare.

4. În descoperirea și reprimarea traficului de ființe umane, este necesar să se îmbine eforturile instituțiilor statului și agenților neguvernamentali- organe de ocrotire a normelor de drept, instituții de învățământ, organizații neguvernamentale, servicii sociale și mass-media. Majoritatea respondenților consideră că activitatea organelor de ocrotire a normelor de drept și instituțiilor de învățământ este cea mai eficientă, iar activitatea serviciilor sociale este cea mai puțin eficientă.

Pe baza studiului efectuat și a concluziilor obținute, au fost elaborate recomandări pentru instituțiile statului și organizațiile neguvernamentale, instituțiile de învățământ de a consolida activitățile de informare a grupurilor vulnerabile ale populației cu privire la riscurile și consecințele traficului de ființe umane; intensificarea activității comunității științifice din Republica Moldova în studierea fenomenului traficului de ființe umane, implicarea acesteia în expertiza și monitorizarea politicii moldovenești în combaterea traficului de ființe umane.

Partea finală a lucrării conține ***concluzii,*** obținute ca urmare a analizei politicii de combatere a traficului de ființe umane în Republica Moldova și Uniunea Europeană și ***recomandări*** pentru autoritățile de stat, sectorul neguvernamental, organizațiile internaționale în scopul asigurării eficacității politicilor antitrafic în Republica Moldova în contextul politicilor Uniunii Europene.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În urma studiului realizat privind politica de combatere a traficului de ființe umane în Republica Moldova și Uniunea Europeană, putem formula următoarele concluzii:

1. Cercetarea științifică a fenomenului traficului de ființe umane are un caracter interdisciplinar, este axată pe comprexensiunea acestui fenomen și vizează identificarea cauzelor, factorilor și tendințelor generale de dezvoltare. În prezent, abordările teoretice și metodologice ale studiului traficului de ființe umane și combaterea lui se caracterizează printr-o diversitate considerabilă, dar toate se axează pe abordarea bazată pe drepturile omului. Abordarea politologică al problemei ține de elaborarea unei politici de combatere a traficului de ființe umane la nivel global, regional și național.

Problema studiată are o relevanță deosebită pentru Republica Moldova, totuși, în știința moldovenească, problema traficului de ființe umane și combaterea lui este investigată fragmentar, ce nu permite crearea unei imagini complete a situației reale din domeniu. Analiza complexă și cuprinzătoare a politicii antitrafic din Uniunea Europeană și Republica Moldova a permis completarea acestei lacuni prin aplicarea unei game largi de abordări și metode de cercetare a situației actuale în domeniul traficului de ființe umane.

2. Analiza realizată arată că în Uniunea Europeană cele mai frecvente forme de TFU sunt traficul de ființe umane în scopul exploatării sexuale și muncii forțate în sfera producerii, construcțiilor și agriculturii. Femeile constituie majoritatea covârșitoare a victimelor traficului în scopul exploatării sexuale. Majoritatea victimelor exploatării prin muncă sunt bărbații, ce muncesc în domenii cu un grad mare de intensitate de muncă. De asemenea, în UE, sunt răspândite forme de TFU precum atragerea în activități criminale, cerșetorie și căsătorii fictive. Formele de trafic de copii sunt exploatarea sexuală și pornografia, implicarea copiilor în activități criminale și cerșetorie, precum și adopția ilegală.

3. Republica Moldova este o țară de origine și, într-o măsură mai mică, o țară de tranzit a victimelor traficului de ființe umane. Menținerea factorilor de respingere, nivelul ridicat de corupție în rândul funcționarilor, în organele de ocrotire a normelor de drept și instanțele de judecată, eforturile insuficiente a instituțiilor statului în lupta împotriva traficului de ființe

umane, finanțarea insuficientă a programelor de stat nu permit obținerea rezultatelor semnificative în combaterea acestui fenomen infracțional.

4. Abordarea integrată, menită să protejeze drepturile omului, recunoscute la nivel internațional, ale victimelor traficului de ființe umane, necesită adoptarea legislației interne, care să fie armonizată cu prevederile documentelor internaționale în domeniul combaterii traficului de ființe umane. Republica Moldova, bazându-se pe experiența internațională și asistată de organizațiile internaționale, și-a creat propriul cadru juridic și instituțional în domeniul combaterii traficului de ființe umane.

5. Programele strategice adoptate de comunitatea internațională și de statele naționale ar trebui să contribuie la eliminarea cauzelor esențiale ale traficului de ființe umane - sărăcie, șomaj, nivel scăzut de dezvoltare socio-economică, instabilitate politică, încălcarea drepturilor omului, inegalitate de gen. Acțiunile Uniunii Europene în cooperare cu comunitatea internațională vizează reducerea acestor factori și implică utilizarea diverselor instrumente, cum ar fi numirea Coordonatorilor naționali, a Raportorilor naționali, monitorizarea grupului de experți GRETA, crearea Sistemelor Naționale de Referire etc.

Pe lângă soluționarea problemelor socio-economice, este necesară combaterea criminalității organizate, care activează în țările de origine, tranzit și de destinație ale victimelor traficului. Pornind de la principiul inevitabilității pedepsei, este necesar să se ia măsuri dure împotriva organizatorilor, recrutorilor, transportatorilor, consumatorilor victimelor TFU de către structurile cu abilități de ocrotire a normelor de drept la nivel național și internațional.

6. Strategia Uniunii Europene în combaterea traficului de ființe umane se bazează pe un cadru juridic extins, incluzând prevenirea TFU, urmărirea penală a traficanților, protecția victimelor, dezvoltarea parteneriatului între instituțiile de stat și organizațiile neguvernamentale la nivel național, regional și internațional. Republica Moldova încearcă să-și elaboreze politica antitrafic în contextul politicilor UE. Bazându-se pe sprijinul organizațiilor internaționale, țara noastră a întreprins anumite măsuri pentru armonizarea legislației, elaborarea și implementarea planurilor și strategiilor naționale de combatere și prevenire a traficului de ființe umane.

7. În Republica Moldova, cu sprijinul partenerilor internaționali, a fost lansat Sistemul Național de Referire ca model de cooperare multidisciplinară și intersectorială, bazat pe conceptul drepturilor omului, conceptul drepturilor victimei și reprezintă un instrument important de interacțiune dintre instituțiile statului și organizațiile neguvernamentale în implementarea unei politici cuprinzătoare și coordonate de prevenire și combatere a traficului de ființe umane. SNR funcționează la două niveluri: național (Centrul pentru Protecție și Asistență

și Grupul Național de Coordonare din cadrul MMPSF) și local (raioanele și comunitățile) și acționează ca un instrument important de interacțiune dintre autoritățile publice și structurile neguvernamentale în implementarea unei politici cuprinzătoare și coordonate de prevenire și combatere a traficului de ființe umane.

Problemă științifică importantă soluționată în teza de doctor constituie elaborarea unui cadru conceptual pentru studierea situației actuale în domeniul traficului de ființe umane și a politicii antitrafic în Republica Moldova și Uniunea Europeană. Acest fapt a contribuit la confirmarea existenței condițiilor necesare pentru implementarea unei politici eficiente antitrafic, în vederea utilizării lor ulterioare de către instituțiile de stat, structurile neguvernamentale, organizațiile internaționale implicate în lupta împotriva traficului de ființe umane și a permis formularea unor recomandări practice:

Autorităților statului:

- În elaborarea și implementarea politicii de stat în domeniul combaterii traficului de ființe umane, de a consolida abordarea bazată pe drepturile omului, care asigură protecția drepturilor victimelor traficului de ființe umane și sporește eficacitatea măsurilor aplicate.

- ***Guvernului*** Republicii Moldova să majoreze finanțarea din bugetul de stat pentru servicii sociale specializate, precum și organizațiile neguvernamentale, care oferă servicii de protecție și asistență victimelor TFU.

- ***Ministerului Sănătății, Muncii și Protecţiei Sociale*** în cooperare cu alte autorități la nivel central și local, reprezentanții societății civile, să participe la elaborarea și implementarea cadrului juridic în domeniul protecției victimelor traficului de ființe umane; să întreprindă activități comune pentru căutarea și identificarea victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane, să furnizeze servicii de sprijin pentru reabilitarea acestora; să desfășoare campanii de informare privind popularizarea serviciilor de asistență și condițiilor de furnizare a acestora. Îmbunătățirea componentei de integrare socială a victimelor traficului de ființe umane.

- ***Ministerului Educației, Culturii și Cercetării***, în cooperare cu Secretariatul permanent al Comitetului Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane, organizațiilor neguvernamentale și mass-media să organizeze în instituțiile de învățământ general, profesional tehnic și superior activități de informare a tinerilor cu privire la egalitatea de gen, drepturile omului, traficul de ființe umane și fenomenele conexe.

- ***Misiunilor diplomatice și consulare ale Republicii Moldova*** să coopereze cu organizațiile din domeniu în scopul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane, să asigure

protecție persoanelor împotriva exploatării și să faciliteze revenirea în condiții de siguranță a victimelor TFU în patrie.

Organelor de ocrotire a normelor de drept:

- ***Centrului pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane***, ca principala unitate responsabilă de combaterea TFU din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, să extindă cooperarea națională cu *instituțiile statului* (MMPSF, Agenția de Transplant, Comitetul național pentru combaterea TFU, Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului), *ONG-urile și societatea civilă* (La Strada, Terre des Homme, Centrul de asistenţă şi protecţie a victimelor şi potenţialelor victime ale traficului de fiinţe umane, Centrul național de prevenire a abuzului față de copii, Centrul de investigații jurnalistice) în identificarea și combaterea traficului de ființe umane și a infracțiunilor conexe.

- Implementarea măsurilor de combatere a corupției în sectorul judiciar.

- Consolidarea cunoștințelor din domeniul tehnologiilor informaționale a specialiștilor în scopul investigării cazurilor de trafic de ființe umane, inclusiv în spațiul virtual.

- Asigurarea oportunităților sporite pentru efectuarea investigațiilor financiare și introducerea unui mecanism de confiscare a bunurilor obținute din traficul de ființe umane. Cooperarea cu sectorul agricol pentru a preveni exploatarea prin muncă a cetățenilor din țară.

- Evaluând experiența unor state din Uniunea Europeană, se recomandă în cadrul organelor de ocrotire a normelor de drept, crearea unor departamente specializate, care să se ocupe doar de cazuri ce țin de copii-victime și martori ai traficului de ființe umane. Pentru a ajuta și proteja copiii victime și martorii TFU, organele de ocrotire a normelor de drept, în cooperare cu societatea civilă, să ofere asistență psihologică legală și specializată gratuită pe tot parcursul procesului penal, luând în considerare conexiunea intereselor copilului și scopul procesului penal.

- Îmbunătățirea bazei de date a victimelor traficului de ființe umane.

În domeniul resurselor umane:

- Pregătirea specialiştilor instituţiilor organelor de drept în aplicarea Legii nr. 137 din 29 iulie 2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor.

- Instruirea colaboratorilor organelor de ocrotire a normelor de drepr și instanțelor de judecată pe baza abordării respectării drepturilor victimelor traficului de ființe umane privind realizarea activităților de investigare, urmărire penală și judecare.

- Instruirea angajaților din domeniul asistenței sociale, luând în considerare specificul furnizării serviciilor victimelor traficului de ființe umane.

- Pregătirea specialiștilor echipelor multidisciplinare în domeniul planificării serviciilor și al parteneriatelor locale.

- Instruirea cadrelor medicale în probleme legate de identificarea și prevenirea potențialelor cazuri de trafic de ființe umane pentru prelevare de organe.

ONG-urilor și societății civile:

- Realizarea monitorizării continue a drepturilor omului în scop de a obține informații despre cazurile de încălcare a drepturilor victimelor traficului de ființe umane și selectarea strategiilor necesare pentru protejarea drepturilor încălcate.

- Dezvoltarea parteneriatelor cu sectorul privat pentru a prevenirei traficul în scopul muncii forțate.

- Cooperarea mass-media cu structurile guvernamentale și neguvernamentale pentru a obține informații despre noile tendințe ale traficului de ființe umane, problemele de susținere și protecție a victimelor și activitățile orientate spre consolidarea capacităților de combatere a traficului de ființe umane.

- Dezvoltarea potențialului diasporei moldovenești în străinătate în domeniul prevenirii traficului de ființe umane. Organizațiile din diasporă pot deveni „puncte de atracție", unde victimele sau potențialele victime ale traficului de ființe umane se pot adresa și pot primi informații și asistență.

- Dezvoltarea activităților de voluntariat în domeniul reabilitării victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane.

- Extinderea cooperării cu organizațiile neguvernamentale din stânga Nistrului (Transnistria) în combaterea traficului de ființe umane. Elaborarea și implementarea campaniilor comune de informare și de profilaxie în rândul potențialelor victime. În colaborare cu organele de ocrotire a normelor de drept și toate părțile interesate, de organizat ateliere și seminare pe tematica traficului de ființe umane, inclusiv și pe identificarea victimelor.

Organizatiilor internationale:

- Coordonarea eforturilor și cooperării organizațiilor internaționale în implementarea programelor destinate combaterii traficului de ființe umane. Să promoveze problema traficului de ființe umane la nivel politic, în special în cazul dovezilor de complicitate în activitatea criminală a persoanelor cu funcții de răspundere.

- În colaborare cu toate părțile interesate, să susțină eforturile de informare a celor mai vulnerabile grupuri ale populației cu privire la consecințele și riscurile traficului de ființe umane.

- În cooperare cu organele de ocrotire a normelor de drept, să ofere protecție și sprijin victimelor traficului de ființe umane, să asigure asistență specializată participanților în procesul penal.

Astfel, studiul realizat arată că politica de combatere a traficului de ființe umane în Republica Moldova este implementată utilizând experiența Uniunii Europene cu sprijinul structurilor internaționale și regionale. Experiența pozitivă acumulată la capitolul cooperării dintre instituțiile statului, organizațiile neguvernamentale și internaționale, indică faptul că în prevenirea traficului de ființe umane este necesar să se aplice o abordare complexă, echilibrată, pragmatică, promptă, respectând drepturile și demnitatea umană a victimelor traficului de ființe umane. Toate părțile interesate ar trebui să fie implicate în implimentarea acestei abordări - statele de origine și de destinație, organizațiile internaționale și neguvernamentale, oficiile consulare, organele de ocrotire a normelor de drept, biserica, organizațiile diasporei moldovenești din străinătate. Numai cooperarea lor comună va putea opune rezistență afacerilor criminale ale traficului de ființe umane și va contribui la consolidarea în continuare a eforturilor de a obține rezultate eficiente în implementarea politicii de combatere a traficului de ființe umane.

BIBLIOGRAFIE:

1. ГЛОНТИ, Г. *Торговля людьми с целью сексуальной эксплуатации: реалии и перспективы* (криминологический анализ проституции, порнобизнеса и трефикинга). Тбилиси, 2004.
2. ДЗЯЛОШИНСКИЙ, И.М., ТЮРЮКАНОВА, Е.В. *Торговля людьми: СМИ как ресурс общественного противодействия современному рабству.* Москва: ЗАО «СитиПрессСервис», 2008. 368 с. ISBN 978-5-903959-01-3
3. ЕРОХИНА, Л.Д. *Торговля женщинами в целях сексуальной и иной эксплуатации: теория и практика борьбы.* Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 2001, 196 с.
4. ЕРОХИНА, Л.Д., БУРЯК, М.Ю. *Торговля женщинами и детьми в социальной и криминологической перспективе* / Владивосток. 2002, [online]. [citat 02.09.2018]. Disponibil:http://ukrreferat.com/chapters_book/pravo/erohina-ld-buryak-myu-2002-torgovlya-zhenshhinami-i-detmi-v-sotsialnoj-i-kriminologicheskoj-perspektive-kniga.html
5. Закон Республики Молдова Nr 241 от 20.10.2005 о предупреждении и пресечении торговли людьми. Опубликован: 09.12.2005 в *Monitorul Oficial* Nr. 164-167.
6. Конвенция ООН против транснациональной организованной преступности [online]. [citat 02.09.2018]. Disponibil: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/orgcrime.shtml
7. Конвенция Совета Европы о противодействии торговле людьми 16 мая 2005 года, [online]. [citat 02.09.2018]. Disponibil:https://rm.coe.int/16805a937a
8. Координация как новый метод менеджмента политики в сфере противодействия торговле людьми. *«La Strada» Express*, Выпуск №6, декабрь 2014.
9. МОШНЯГА, В., РУСНАК, Г. Политика Республики Молдова по противодействию торговле людьми (2000-2012 гг.). В: *MOLDOSCOPIE (Probleme de analiză politică).* nr.3 (LXII), 2013. с.18-34. ISSN 1812-2566
10. ОБСЕ. План действий ОБСЕ по борьбе с торговлей людьми, PC.DEC/557 24 июля 2003 года, [online]. [citat 02.09.2018]. Disponibil:https://www.osce.org/ru/pc/42712?download=true
11. Постановление Nr. 257 от 05.12.2008 Парламента Республики Молдова об утверждении Стратегии Национальной системы перенаправления для предоставления защиты и помощи жертвам и потенциальным жертвам торговли людьми и Плана действий по реализации Стратегии Национальной системы перенаправления для предоставления защиты и помощи жертвам и потенциальным жертвам торговли людьми на 2009–2011 годы. Опубликован: 10.02.2009 в *Monitorul Oficial* Nr. 27-29.
12. Протокол о предупреждении и пресечении торговли людьми, особенно женщинами и детьми, и наказании за нее, дополняющий Конвенцию Организации Объединенных Наций против транснациональной организованной преступности, В: *Права человека: Сборник международных договоров.* Т.1. Ч. 2., 2002, с.621-631. ISBN 92-1-454001-8
13. *Торговля людьми. Социокриминологический анализ.* Под общей редакцией Е.В. Тюрюкановой и Л.Д. Ерохиной. Москва: Academia. 2002. 224 с. ISBN 5-87444-159-X
14. *Транснациональная организованная преступность: дефиниции и реальность.* Монография. Отв. ред. Номоконов В.А. Владивосток: Изд-во ДВГУ, 2001, 375 с.
15. ТЮРЮКАНОВА, Е., МАЛЫШЕВА, М. *Женщина. Миграция, Государство*. Москва: Academia, 2002. 240 с.
16. ТЮРЮКАНОВА, Е.В. *Торговля людьми в Российской Федерации. Обзор и анализ текущей ситуации по проблеме*. Москва, 2006. 161 с.

17. ШЕЛЛИ, Л. Посткоммунистические перемещения и нелегальные перевозки людей: китайская контрабанда и торговля русскими женщинами. В: *Торговля людьми. Социокриминологический анализ.* Под общей редакцией Е.В. Тюрюкановой и Л.Д Ерохиной. Москва: Academia, 2002, с.165-209. ISBN 5-87444-159-X
18. Acord de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a energiei atomice și statele member ale acestora, [online]. [citat 02.09.2018]. Disponibil:http://www.mfa.gov.md/img/docs/Acordul-de-Asociere-RM-UE.pdf
19. ARONOWITZ, A.A. *Human Trafficking, Human Misery*: The Global Trade in Human Beings. Praeger: Westport, 2009. 285 p. ISBN 978-0-275-99481-5
20. ARONOWITZ, A.A. *Measures to Combat Trafficking in Human Beings in Benin, Nigeria and Togo* (Vienna: United Nations Office on Drugs and Crime, 2006). [online]. [citat 02.09.2018]. Disponibil:http://www .unodc .org/documents/human-trafficking/ht_research_report_nigeria.pdf
21. CALDWELL, G., GALSTER, S., STEINZOR, N. Crime & Servitude: An Expose of the Traffic in Women for Prostitution from Newly Independent States. In: *Trends in Organized Crime.* New Brunswick, Summer 1998. - Vol.3, N4.
22. Data collection on trafficking in human beings in the EU, [online]. [citat 02.09.2018]. Disponibil:https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-security/20181204_data-collection-study.pdf
23. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.461 din 22 mai 2018 cu privire la aprobarea Strategiei naţionale de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane pentru anii 2018-2023 şi a Planului de acţiuni pentru anii 2018-2020 privind implementarea acesteia. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 25.05.2018, Nr. 167-175.
24. HUGHES, DONNA M. The «Natasha» Trade - The Transnational Shadow Market of Trafficking in Women. In: *Journal of International Affairs*, Vol. 53, No. 2, Spring 2000, pp. 625-651.
25. International Labour Organization, Profits and Poverty. The Economics of Forced Labour, [online]. [citat 02.09.2018]. Disponibil:www.ilo.org/global/topics/forced-labour/publications/profits-of-forcedlabour-2014/lang-en/index.htm accessed 20 July 2014.
26. LĂZĂROIU, S. Trafic de femei – o perspectivă sociologică. / *Sociologie românească*, nr. 2/2000, Bucureşti.
27. O'NEILL, M. The EU Legal Framework on Trafficking in Human Beings: Where to from here – the UK Perspective. In: Journal of Contemporary European Research. 2011, Volume 7, Issue 4, pp. 452-467. [online]. [citat 02.09.2018]. Disponibil: http://www.jcer.net/ojs/index.php/jcer/article/view/376/304
28. O'NEILL, M. Trafficking in Human Beings and the European Neighborhood Policy: New Challenges for the EU Justice and Law Enforcement Framework. In: *New Challenges for the EU Internal Security Strategy.* Edited by M. O'Neill, K. Swinton, A. Winter. Cambridge Scholars Publishing. 2013, p.188-217
29. PETRESCU, C. Traficul de femei – o problemă a societății moderne / *Calitatea vieții*, XVI, nr. 3–4, 2005, p. 253–271
30. Report from the Commission to the European Parliament and the Council. Second report on the progress made in the fight against trafficking in human beings (2018) as required under Article 20 of Directive 2011/36/EU on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims, [online]. [citat 02.09.2018]. Disponibil:https://ec.europa.eu›european-agenda-security

31. STOECKER S., SHELLY L. *Human Traffic and Transnational Crime: Eurasian and American Perspectives.* Rowman & Littlefield, 2005. 161 c. ISBN 978-074-253-030-0
32. SHELLY L. *Human Trafficking: A Global Perspective*. Cambridge University Press, 2010. 357 p. ISBN 978-0-521-13087-5
33. Strategia Națională de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane pentru anii 2018-2023. Publicat: 25.05.2018 în *Monitorul Oficial* Nr. 167-175.
34. Trafficking in Persons Report, 2002-2020, [online]. [citat 02.09.2018]. Disponibil: https://www.state.gov/

Lista publicațiilor la tema tezei

Articole în reviste științifice

1. АЛИСТРАТОВА, О. «Горячая линия» как инструмент предупреждения торговли людьми. В: *MOLDOSCOPIE (Probleme de analiză politică)*, 2017, Nr.2, с.77-84. Кишинэу: AMSP,USM, USPEE, 2017. ISSN 1812-2566
2. АЛИСТРАТОВА, О. Историографические основы исследования феномена торговли людьми. В: *MOLDOSCOPIE (Probleme de analiză politică*), 2018, Nr.4 (LXXXIII), с.38-55. Кишинэу: AMSP,USM, USPEE, 2018. ISSN 1812-2566
3. АЛИСТРАТОВА, О. Влияние международных организаций на политику противодействия торговли людьми в Республике Молдова. В: *MOLDOSCOPIE (Probleme de analiză politică)*, 2019, Nr.2 (85), с.8-25. Кишинэу: AMSP, USM, USPEE, 2019. ISSN 1812-2566
4. АЛИСТРАТОВА, О. Combating Human Trafficking in Transnistria. В: *Regular Newsletter*, BEARR Trust Fund, London, United Kingdom, September, 2019.

Articole în materialele conferințelor

1. АЛИСТРАТОВА, О. *Взаимодействие государственных и общественных институтов в Приднестровье в осуществлении мероприятий по противодействию торговле людьми*. В: Политика и практика регулирования миграции в условиях современных вызовов. Международная научно-исследовательская конференция. Тирасполь, 27 января 2017 г. Кишинэу, МОМ, 2017, с.116-121.
2. АЛИСТРАТОВА, О. *Влияние международных организаций на политику противодействия торговле людьми в Республике Молдова*. В: Materiale Conferinței Științifice Internaționale «Preocupări contemporane ale științelor socio-umane în contextul transformării de mentalități», Ediția a 7-a, Chișinău, 8-9 декабря 2016. Кишинэу, ULIM, 2017, 527 с. ISBN 978-9975-108-27-0
3. АЛИСТРАТОВА, О. *Феномен «торговля людьми» в Европейском Союзе и Республике Молдова*. В: Противодействие незаконной миграции в России и за рубежом: проблемы, опыт, перспективы: сборник материалов Международной научно-практической конференции. Москва, 18-19 октября 2017 г. Под. ред. Л.А. Букалеровой, А.В. Должиковой. Москва: РУДН, 2017.352 с. ISBN 978-5-209-08504-1.
4. АЛИСТРАТОВА, О. *Роль диаспоры в предупреждении торговли людьми*. В: Диаспоры в современном мире: региональный контекст и потенциал для устойчивого развития стран происхождения. Международная научная конференция. Кишинэу, 21 декабря 2017 года, с.321-328. Кишинэу, МОМ, 2017.

5. АЛИСТРАТОВА, О. *Public Opinion of the Population of the Republic of Moldova on the Issue of Human Trafficking.* В: Миграционные мосты в Евразии. XI Международный научно-практический форум. Москва, 5-6 декабря 2019 года. Москва: Изд-во «Экон-Информ», 2020. 337 с. ISBN 978-5-907233-49-2

Аннотация
к диссертации АЛИСТРАТОВОЙ Оксаны на тему «Политика противодействия торговле людьми на примере Республики Молдова и Европейского Союза», представленную на соискание докторской степени в политических науках, Кишинэу, 2021

Структура диссертации: Работа состоит из введения, трех глав, выводов и рекомендаций, библиографии из 271 источников, приложения, 154 страницы основного текста, 6 таблиц, 22 диаграмм.

Ключевые слова: торговля людьми, жертва торговли людьми, политика противодействия торговле людьми, государственные институты, общественные институты, международные организации, Национальная система перенаправления, общественное мнение.

Цель исследования: всесторонний анализ политики противодействия торговле людьми на примере Республики Молдова и Европейского Союза.

Задачи исследования: анализ историографических и теоретико-методологических основ исследования политики противодействия торговли людьми; исследование стратегии, основных направлений, институциональных механизмов политики Европейского Союза в противодействии торговле людьми; обобщение опыта взаимодействия государственных и общественных институтов Республики Молдова, международных организаций в осуществлении политики противодействия торговле людьми; анализ общественного мнения Республики Молдова как инструмента политики противодействия торговле людьми; выработка рекомендаций государственным и общественным институтам, международным организациям в сфере предотвращения и противодействия торговле людьми.

Научная новизна и оригинальность работы: конкретизировано современное состояние торговли людьми и политики противодействия ей в Республике Молдова и Европейском Союзе, определены тенденции развития данного явления; обосновано, что всеобъемлющая и скоординированная политика борьбы с торговлей людьми базируется на концепции «4 Ps»; продемонстрирована необходимость стратегического партнерства государственных органов, общественных институтов Республики Молдова, международных организаций, межсекторной координации действий всех участников в проведении эффективной политики противодействия торговле людьми.

Решённая научная проблема заключается в разработке концептуальной основы исследования современной ситуации в сфере торговли людьми и политики противодействия ей в Республике Молдова, что способствовало выработке практических рекомендаций по реализации эффективной политики противодействия торговле людьми в Республике Молдова, с целью их последующего использования государственными и общественными институтами, международными организациями, задействованными в имплементации этой политики, учитывая опыт Европейского Союза.

Теоретическая ценность: авторская оценка состояния торговли людьми и политики противодействия трафику живых существ в Республике Молдова и ЕС.

Прикладная ценность: использование практических рекомендаций по совершенствованию государственной политики Республики Молдова в сфере противодействия торговле людьми в контексте политик Европейского Союза; при проведении тренингов и семинаров по подготовке и повышению квалификации специалистов, задействованных в сфере оказания помощи и защиты жертв торговли людьми; в преподавании учебных курсов по проблемам миграции.

Внедрение результатов исследования. Результаты данного исследования нашли свое отражение в 9 научных статьях, которые были опубликованы в специализированных журналах и сборниках статей, изданных в Республике Молдова и за рубежом, общим объемом 4,8 п.л.; представлены на 5 национальных и международных научных конференциях.

Adnotare

ALISTRATOVA Oxana. Politica de combatere a traficului de ființe umane, în cazul Republicii Moldova și a Uniunii Europene.
Teză de doctor în științe politice. Chișinău, 2021

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii și recomandări, bibliografie 271 de surse, 154 pagini text de bază, 6 tabele, 22 diagrame.

Cuvinte-cheie: traficul de ființe umane, victimă a traficului de ființe umane, politica de combatere a traficului de ființe umane, instituțiile statului, organizații nonguvernamentale, organizațiile internaționale, Sistemul național de referință, opinia publică.

Scopul cercetării: analiza multedimensională a politicii de combatere a traficului de ființe umane, cazul Republicii Moldova și al Uniunii Europene.

Obiectivele cercetării: analiza fundamentelor istoriografice și teoretico- metodologice ale studiului politicii de combatere a traficului de ființe umane; studierea strategiei, direcțiilor principale, mecanismelor instituționale ale politicii Uniunii Europene în combaterea traficului de ființe umane; generalizarea experienței de interacțiune între organele guvernamentale și organele neguvernamentale din Republica Moldova, organizațiile internaționale în implementarea politicii de combatere a traficului de ființe umane; analiza opiniei publice în Republica Moldova ca instrument al politicii de combatere a traficului de ființe umane; elaborarea recomandărilor pentru instituțiile de stat și organizațiile nonguvernamentale, organizațiile internaționale în domeniul prevenirii și combaterii traficului ființe umane.

Noutatea științifică și originalitatea lucrării: prezentarea stării actuale a traficului de ființe umane și politicii de combatere a acesteia în Uniunea Europeană și Republica Moldova, determinanarea tendințelor în evoluția acestui fenomen; se fundamentează că politica de combatere a traficului de ființe umane are un caracter complex și coordonat, și se bazează pe conceptul „4 Ps"; se demonstrează necesitatea existenței unui parteneriat strategic între organele guvernamentale și neguvernamentale din Republica Moldova, organizațiile internaționale, coordonarea intersectorială a acțiunilor tuturor participanților la implementarea unei politici eficiente de combatere a traficului de ființe umane.

Problema științifică soluționată rezidă în elaborarea unui cadru conceptual în studiul situației actuale din domeniul traficului de ființe umane și al politicii de combatere a acestuia în Republica Moldova, fapt ce a contribuit la elaborarea recomandărilor practice pentru implementarea unei politici eficiente de combatere a traficului de ființe umane în Republica Moldova, în vederea utilizării lor ulterioare de către structurile gevernamentale, nonguvernamentale, organizațiile internaționale implicate în implimentarea acestei politici, luând în considerare experiența Uniunii Europene.

Valoare teoretică a lucrării constituie evaluarea autorului privind situația actuală în domeniul traficului de ființe umane și al politicii de combatere a traficului de ființe umane din Republica Moldova și UE.

Valoare aplicativă: utilizarea recomandărilor practice pentru îmbunătățirea politicii de stat a Republicii Moldova în domeniul combaterii traficului de ființe umane în contextul politicilor Uniunii Europene; în organizarea trainingurilor și seminarilor pentru instruirea și perfecționarea specialiștilor implicați în acordarea asistenței și protecției victimelor traficului de ființe umane; la predarea cursurilor pe probleme de migrație.

Implementarea rezultatelor cercetării. Rezultatele actualei cercetări și-au găsit reflectare în 9 articole științifice, publicate în reviste de specialitate și culegeri de articole din Republica Moldova și în străinătate, cu un volum total de 4,8 c.a.; prezentate la 5 conferințe științifice naționale și internaționale.

Annotation

ALISTRATOVA Oxana. Anti-trafficking policy: case study of the Republic of Moldova and the European Union
Thesis for the doctorate degree in Political Sciences, Chisinau, 2021

The structure of the dissertation: The work consists of an introduction, three chapters, conclusions and recommendations; a bibliography comprising 271 sources; an appendix; 154 pages of main text, 6 tables, and 22 diagrams.

Keywords: human trafficking, trafficking victim, anti-trafficking policy, state institutions, public institutions, international organizations, the National Referral System, public opinion.

The purpose of the study: a comprehensive analysis of the anti-trafficking policy on the example of the Republic of Moldova and the European Union.

Research objectives: analysis of the historiographic and theoretical and methodological foundations of the study of anti-trafficking policy; identification of the main trends in human trafficking in the Republic of Moldova; analysis of the strategy main directions, institutional mechanisms of the European Union policy in combating human trafficking; generalization of the experience of interaction between state and public institutions of the Republic of Moldova and international organizations in the implementation of the anti-trafficking policy; analysis of public opinion of the Republic of Moldova as an instrument of anti-trafficking policy; development of recommendations to state and public institutions, international organizations in the field of preventing and combating human trafficking.

Scientific novelty and originality of the work: the current state of human trafficking in the Republic of Moldova and European Union is concretized, trends in the development of this phenomenon are identified; it is substantiated that a comprehensive and coordinated anti-trafficking policy is based on the concept of "4 Ps"; the necessity of strategic partnership of state bodies, public institutions of the Republic of Moldova, international organizations, intersectoral coordination of the actions of all participants in an effective anti-trafficking policy was demonstrated.

Resolved scientific problem: the development of a conceptual framework for studying the current situation in the field of human trafficking and its anti-trafficking policy in the Republic of Moldova and the European Union, which contributed to the development of practical recommendations for the implementation of an effective anti-trafficking policy in the Republic of Moldova, with a view to their subsequent use by state and public institutions and international organizations, involved in the fight against human trafficking, taking into account the experience of the European Union.

Theoretical value: the author's assessment of the state of human trafficking and the policy of countering the trafficking of living creatures in the Republic of Moldova and the EU.

Applied value: the use of practical recommendations on improving the state policy of the Republic of Moldova in the field of combating human trafficking in the context of European Union policies; during trainings and seminars on the education and professional development of specialists involved in the provision of assistance to and protection of victims of human trafficking; in teaching training courses on migration issues.

Implementation of research results. The results of this study are reflected in 9 scientific articles published in specialized journals and collections of articles, issued in the Republic of Moldova and abroad, with a total volume of 4,8 printer's sheets; presented at 5 national and international scientific conferences.

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris

CZU: 343.43(478)+341.23:061.1EU(043.2)=135.1

ALISTRATOVA Oxana

POLITICA DE COMBATERE A TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE, ÎN CAZUL REPUBLICII MOLDOVA ȘI A UNIUNII EUROPENE

Specialitatea 561.01 – Teoria, metodologia politologiei;

instituţii şi procese politice

(în limba rusă)

Rezumatul tezei de doctor în ştiinţe politice

Chişinău, 2021

ALISTRATOVA Oxana

Politica de combatere a traficului de fiinţe umane, în cazul Republicii Moldova şi a Uniunii Europene

Autoreferatul tezei de doctor în ştiinţe politice

Specialitatea 561.01 – Teoria, metodologia politologiei; instituţii şi procese politice

Aprobat spre tipar: 04.05.2021 **Formatul hârtiei 60*84 1/16**
Hârtie ofset. Tipar ofset. **Tiraj 30 ex.**
Coli de tipar 2,3 **Comanda nr. 50/21**

Centrul Editorial-Poligrafic al USM

Str. A. Mateevici, 60. Chişinău. MD-2009